

УДК 378

ДЕМ'ЯНЕНКО Н. М.,
доктор педагогічних наук, професор,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ТЮТОРСТВО ЯК ПРОФЕСІЯ ТА ІНСТРУМЕНТ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СУПРОВОДУ В ОСВІТІ

На сьогодні процеси інноватизації в усіх сферах професійної і громадської діяльності призвели до необхідності зміни системи освіти, розроблення нового педагогічного інструментарію, диференціації підходів до розуміння якості й результативності освіти. Вагомим напрямом реформування освітньої галузі вважається індивідуалізація освітнього процесу, створення умов для набуття кожним суб'єктом не лише соціально-значущих, а й особистісно затребуваних компетентностей, можливість побудови й реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Особистісна зорієнтованість освіти як її умова і результат відображені в нормативно-законодавчій базі розвитку як середньої, так і вищої школи, є основою реалізації Концепції освіти впродовж життя. Актуалізація принципу індивідуалізації освіти зумовлена перш за все міжнародними вимогами формування світового відкритого освітнього простору. Це означає, що одним із ключових питань змін в освіті виступає створення варіативного, потенційно насиченого освітнього середовища з використанням спеціальних форм супроводу в розробленні й реалізації індивідуальних освітніх програм. Особливе місце в педагогічному супроводі розвитку особистості відводиться сталій європейській освітній технології – тьюторству.

Визначаючи поняття «тьютор», звернемося до його історичних витоків. Тьютор (педагог-наставник, походить від англійського «tutor» і латинського «tutor», що означає «спостерігаю», «піклуюся» (помічник, наставник) є центральною фігурою, а тьюторство – офіційно визнаним компонентом британської системи освіти. Виникнення феномену тьюторства пов'язують з історією університетів Великої Британії. Його поступове оформлення відбулося в XIV ст. – в Оксфордському, а згодом і Кембриджському університетах. Процес самоосвіти був основним в отриманні університетських знань, і тьюторство від початку виконувало функції його супроводу, вважалось формою університетського наставництва. Наприкінці XVI ст. тьютор стає центральною фігурою в університетській освіті, відповідаючи головним чином за виховання своїх підопічних [7, с. 23-35]. До XVII ст. виховні функції тьютора набувають все більшого значення, і тьюторство офіційно визнається частиною англійської університетської системи. Тьютор стає найближчим радником студента і помічником у подоланні труднощів особистісного і професійного становлення. Науковці виділяють три основні напрями тьюторської діяльності в англійських університетах того часу: навчальний, виховний і дозвіллевий [9, с. 82-91]. Упродовж XVIII – XX ст. у найстаріших університетах Англії тьюторська система не тільки не применшила своїх позицій, але, навпаки, зайняла центральне місце в освітньому процесі [3, с. 30-33]. В Оксфорді й Кембриджі тьютори досі займають важливе становище як штатні одиниці, забезпечуючи зворотній зв'язок між студентом і конкретним викладачем та всім професорсько-викладацьким складом, а отже – зберігаючи цілісність академічної освіти [10, с. 34-35].

Поступово тьюторська технологія розповсюджується на шкільну освіту Англії. Зокрема, починає займати вагоме місце у громадських школах (public schools), де

тьютори курують самотійну роботу учнів. Серед таких найвідоміших закладів освіти – Вінчестер (1378), Ітон (1441), Шрусбері (1551), Вестмінстер (1566), Регбі (1567), Харроу (1571), Школа Св. Павла (XVI ст.), Школа товариства кравців (XVI ст.), Чартерхаус (1609). Розвиток „паблік скулз” пов’язують із доволі демократичними тенденціями здобуття освіти в період пізньої Тюдоровської Англії – часу відносно рівного доступу до освіти, коли між нобілітетом і джентрі (що тільки-но піднімалися) не існувало нездоланих бар’єрів. Як правило, середню освіту юні англійці отримували в демократичних за соціальним складом учнів класичних школах. На подальше формування паблік скулз значний вплив здійснило запровадження системи морального виховання (виховання характеру), де основна увага приділялася якостям лідера (уперше введена Т. Арнольдом у школі м. Регбі). У паблік скулз, одночасно з поділом на класи, учні різного віку об’єднувалися в „будинки” (пансіонати), де діяло учнівське самоврядування. Особлива увага приділялася релігії і спорту. Переслідувалася мета підготовки учнів до вступу в елітарні Оксфордський і Кембриджський університети, виховання майбутніх державних і політичних діячів, керівних кадрів для промисловості тощо [3, с. 31-32].

Ознакою другої половини XIX ст. стало підвищення вимог до рівня фінансування школи. При цьому оплата здійснювалася пансіонерами не за навчання, а за проживання на території школи [5, с. 110]. Саме в цей час тьюторство в громадських школах оформляється в систему. Імпульсом для її активного розвитку послугувало збільшення кількості пансіонерів. В Ітоні, наприклад, це призвело до активного облаштування на території школи будинків для їхнього проживання (Dames houses) [1, с. 65]. Варіантів призначення (обрання) тьютора існувало декілька. Як правило, забезпечені сім’ї обирали для власної дитини наставника з 8 - 10 помічників учителів. Водночас траплялися випадки, коли аристократія була невдоволена запропонованим вибором. Тому до школи надсилався власний тьютор, котрий поєднував обов’язки вихователя і вчителя. У середині XIX ст. практика „стороннього” тьюторства в Ітоні була заборонена, подібні обов’язки могли виконувати тільки постійні співробітники коледжу. Система тьюторства перетворилася на своєрідний інструмент реалізації освітньої-виховної мети громадських шкіл, сприяла соціалізації учнів у шкільному середовищі. Саме діяльність наставника, який консолідував вихованців, на практиці відтворювала принцип неподільності освіти і виховання, лінгвістично об’єднаних англійцями в поняття „education” [3, с. 30-33].

Відмітимо, що наставництво у громадських школах і університетах Великої Британії завжди було неоднозначним явищем. Якщо навчання в університетах (другий ступінь освіти англійських аристократів) не мало аналогів, то перший рівень уважався альтернативним, і дискусії з цього питання не вщухали упродовж більш ніж півтора століття. Альтернативою виступало домашнє навчання, доступне виключно сім’ям аристократів і зорієнтоване на індивідуальний педагогічний супровід, що відразу забезпечувало його елітарність. Розвиток системи наставництва (визначення „тьютор” застосовувалося як для домашніх, так і для шкільних наставників) надавав нобілітету можливість вибору першого ступеня освіти своїх дітей: або віддавати їх до привілейованої школи (серед найпрестижніших у XVIII ст. – Вестмінстер, Вінчестер, Ітон), або навчати вдома [1, с. 68]. У зв’язку з цим доречним буде нагадати про дискусію між прибічниками громадського (шкільного) і домашнього навчання. Переваги останнього доводилися відомим філософом, педагогом і громадським діячем Дж. Локком, зокрема, у праці „Роздуми про виховання” (1693). Ключовим словом в оригіналі цього видання виступає education (освіта). Цей термін, як зазначалося, в англійській традиції об’єднує навчання і виховання. На перше місце в системі освіти джентльмена Дж. Локк ставив саме виховання. Автор справедливо

визначав недоліки шкільного наставництва, головним серед яких виділяв відсутність індивідуального підходу до учня. Водночас недоліки, що визнавалися ним відносно домашнього виховання (“сором’язливість, незнання суспільства”, які, з його точки зору, “зовсім не є невинними”), уявлялися йому менш згубними в порівнянні з атмосферою вседозволеності у школах. Щодо змісту навчання, педагог уважав, що набуті знання мають постійно оновлюватися, допомагаючи учневі орієнтуватися у світському й політичному житті, в той час, як моральні основи, закладені в дитинстві, залишаються незмінними. Останні, з його точки зору, легше прищепити в умовах домашньої освіти. Отже, Дж. Локком було закладено ідею прикладного характеру освіти, яка згодом стала основним напрямом формування англійської педагогічної концепції. Дискусія, головним чином, оберталася навколо методів досягнення поставленої мети. І, якщо спочатку перемогу отримали прибічники домашньої освіти, то XVIII ст. однозначно віддало пальму першості громадським школам. В епоху Просвітництва внутрішньоанглійська дискусія про методи навчання переросла в більш масштабну – про переваги французької (закрите аристократичне виховання) чи англійської (громадські школи) моделей виховання. Перемога в кінцевому результаті залишилася за громадською моделлю середньої освіти, тобто – за шкільним наставництвом, яке відіграло вагомий роль, супроводжуючи освіту особистості й надаючи їй індивідуально-соціалізуючого характеру [5, с. 106-116].

Сучасні європейські університети проектно-дослідницького типу виділяють головною цінністю освіти вміння працювати з керованим майбутнім. Відповідно знову затребуваною стає тьюторська діяльність, де тьютор починає виконувати функцію розробника освітніх проектів і програм, виступає консультантом у сфері освітніх послуг, поєднуючи позицію наставника, асистента і проектувальника.

Сьогодні ця професія актуалізована в багатьох західноєвропейських країнах (Німеччина, Польща, Франція). Вона також офіційно вводиться в національні класифікатори професій на пострадянському просторі. В Україні соціальне і особистісне замовлення на тьюторський супровід зростає. По-перше, ця потреба продиктована становленням і розвитком громадянського суспільства, принципово новою позицією людини в ньому. Суспільство підтримує модернізацію системи освіти в рамках європейських домовленостей, оскільки існує прагнення до освітньої і професійної мобільності. Зміцнює позиції ідея освіти впродовж життя, яка передбачає неперервну освіту людини. А отже, визнається цінність осмисленої побудови людиною власної освіти, включаючи загальну і професійну. По-друге, існує стійке замовлення на оформлення і реалізацію освітніх запитів з боку того, хто навчається. У сучасної людини значно зростає потреба в самоактуалізації, самоосвіті, самореалізації. Актуальним стає пошук нового шляху в професії, набуття авторського стилю діяльності, усвідомлюється необхідність розроблення і реалізації особистої освітньої, професійної, життєвої програми, а таким чином, просування за індивідуальною освітньою траєкторією.

Тьюторство розвивається також у контексті становлення партнерських відносин учитель-учень, викладач-студент. З іншого боку, педагогічно доцільні, суб’єкт-суб’єктні, морально-естетичні відносини є умовою впровадження тьюторської технології, формують особистісно орієнтовану діяльність двох рівноправних партнерів – тьютора і тьюторанта. При цьому слід наголосити на індивідуально-соціалізуючому характері тьюторства. Тьютор несе відповідальність не лише за рівень знань, а й за формування (виховання) особистості [2, с. 45-47].

Отже, тьюторський супровід – це педагогічна діяльність з індивідуалізації освіти, спрямована на виявлення і розвиток освітніх мотивів та інтересів особи, пошук освітніх ресурсів для створення індивідуальної освітньої програми, формування освітньої рефлексії людини. Це передбачає: організацію освітнього

середовища; власне супровід формування і реалізації тьюторантом індивідуальної освітньої програми; методичне забезпечення процесу [7, с. 1-18]. Тьюторський супровід здійснюється у відповідності з особливостями віку тьюторантів (від дошкільного віку) [11, с. 48-55], передбачає педагогічне забезпечення самостійної постановки і реалізації особою освітніх цілей, стимулювання і мотивацію самостійної освітньої діяльності.

Наукові підходи до організації тьюторської діяльності й підготовки педагогів-тьюторів обґрунтовуються нами (Дем'яненко Н.М.) з 2007 р. у фахових статтях [3; 4; 5 та ін.]. У 2015 р. за Наказом Міністерства освіти і науки України Тьюторською Асоціацією України розпочато експеримент «Тьюторська технологія як засіб реалізації принципу індивідуалізації в освіті», розрахований на період 2015-2020 рр. [12, с. 26-27]. З цього ж часу (2015 р.) професійно-педагогічна підготовка тьютора офіційно здійснюється кафедрою педагогіки і психології вищої школи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за ліцензованою Міністерством освіти і науки України до 2025 р. магістерською освітньо-професійною програмою 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи. Тьюторство). Вже у 2017 р. професорсько-викладацьким складом кафедри підготовлено і видано «Навчально-методичний комплекс фахової підготовки магістрів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи) за контекстно-тьюторською технологією з додатковими спеціалізаціями «Андрагогіка», «Тьюторство» у двох частинах (Київ, 2017. - Ч. I, II), а за рік – навчально-методичний посібник «Засоби діагностування якості підготовки фахівців. Загальноуніверситетські бакалаврські й магістерські програми. Магістратура 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи. Андрагогіка. Тьюторство) (пакети індивідуальних та групових тьюторіалів, тестових завдань, комплексних контрольних робіт)» (Київ, 2018). Навесні цього ж року, за підтримки ректора НПУ імені М.П. Драгоманова – академіка В.П. Андрущенка, нами підготовлено і передано в МОН України обґрунтування доцільності впровадження назви посади «тьютор» до Класифікатора професій України та проект відповідної кваліфікаційної характеристики.

Майбутній викладач-тьютор готується в НПУ імені М.П. Драгоманова (випусковою кафедрою педагогіки і психології вищої школи) на базі непослідовної педагогічної магістратури. Умовою вступу в магістратуру є наявність диплому бакалавра з будь-якої, в тому числі й непедагогічної спеціальності. Магістранти набувають нової професійно-педагогічної ролі – освоєння та впровадження технологій тьюторського супроводу в практику закладів освіти. Формуються компетентності в реалізації діагностичної (знання здібностей та можливостей тьюторанта); проектної (допомога в розробці перспективного плану розвитку особистості); впроваджувальної (допомога в реалізації індивідуального освітнього шляху); аналітичної (допомога в корекції навчального індивідуального плану) функцій. У відповідності з освітньо-професійною магістерською програмою викладаються курси: «Тьюторство і тьюторська технологія» [4, с. 160-179], «Організація самостійної роботи студентів і консультативної діяльності викладача-тьютора», «Грантова політика, міжнародні проекти і програми розвитку вищої освіти», «Наукова школа і персоніфікований досвід у світовому освітньому вимірі» та ін. [4]. передбачається, що майбутній магістр-тьютор повинен знати: психолого-педагогічні основи тьюторської діяльності - педагогіку індивідуалізації, дидактику, вікову педагогіку і психологію, психологію розвитку, педагогіку загальної, професійної і додаткової освіти (за профілем діяльності тьютора); наукові підходи до організації освітнього середовища, його характеристики (варіативність, відкритість та ін.) й методику проектування; види, форми і способи комунікації, у тому числі особливості міжорганізаційної і мережевої комунікації; методику моделювання, конструювання,

проектування і програмування організації індивідуальної і спільної діяльності; теорію і практику формування педагогічно доцільних морально-естетичних партнерських (суб'єкт-суб'єктних) відносин; програмні продукти для групового та індивідуального планування і ведення діяльності; інтерактивні технології, технології відкритої освіти, тьюторські технології, ресурсну схему загальної тьюторської дії; етапи тьюторського супроводу, форми портфоліо тьюторанта (презентаційний, тематичний, портфоліо досягнень); технологію прокладання освітніх маршрутів у процесі формування і реалізації індивідуальної освітньої програми; методики організації рефлексії, експертизи, моніторингу, дослідження освітніх результатів і досягнень [4].

У рамках професійно-педагогічної підготовки тьютора проводяться тренінги, проходять виробничі (науково-дослідницька, науково-педагогічна) практики. Магістранти готуються за інноваційною технологією квазіпрофесійного моделювання, індивідуальними контекстно орієнтованими програмами. У майбутнього тьютора формується здатність: планувати спільну з тьюторантом діяльність, разом розробляти індивідуальну освітню траєкторію тьюторанта та індивідуальну тьюторську освітню програму; будувати і підтримувати довірливі відносини з тьюторантом і його оточенням; створювати умови для спільної пізнавальної діяльності, комунікації і рефлексії; використовувати методики і прийоми виявлення і оформлення освітнього запиту; співвідносити дії тьюторанта з контекстами розвитку культури, науки, освіти, професійного середовища тощо; методично грамотно організовувати індивідуальні й групові тьюторіали; здійснювати пошук і аналіз соціально-педагогічної, соціально-економічної, культурологічної та ін. інформації; аналізувати освітні й професійні стандарти, фіксувати їх вимоги до освітніх компетенцій тьюторанта; складати карти потреб, цілей, запитів, інтересів, прагнень особистості; використовувати технології спілкування і групової роботи у відповідності з ціннісно-цільовими орієнтирами, віковими та індивідуальними особливостями тьюторантів, змістом і ситуаційними умовами реалізації індивідуальної освітньої програми.

Основними функціями тьютора вважаємо: виявлення і підтримку освітніх інтересів особистості, організацію включення тьюторанта в проектну, ігрову, авторську діяльність в ході додаткової чи основної освіти, допомогу в реалізації освітньої ініціативи, оформленні, аналізі й презентації тьюторантом своїх освітніх досягнень; організацію індивідуальної і групової самопідготовки, проведення тьюторіалів (індивідуальних, групових), аналіз освітніх успіхів і труднощів, ефективності спроб тьюторантів, здійснюваних у різних місцях і різних видах діяльності, продуктивності переходів від пробної до результативної дії; проведення моніторингу освітньої діяльності тьюторанта і допомогу в оцінюванні результативності навчання, організацію зворотного зв'язку з іншими суб'єктами освітнього процесу [4]. При цьому враховуємо, що одним із головних напрямів тьюторського супроводу є не лише надання своєчасної допомоги і підтримки особистості в освіті, але і навчання самостійно долати труднощі цього процесу, відповідально ставитися до власного розвитку. Таким чином, здійснюється допомога у становленні особистості як повноцінного суб'єкта освітнього, професійного, громадського життя.

Отже, тьютор – універсальна педагогічна професія в реалізації ідеї індивідуалізації освіти на будь-яких її щаблях. Він може здійснювати педагогічний супровід розвитку особи у формальній (заклади дошкільної, повної загальної середньої (початкова, базова, профільна), позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої, післядипломної освіти), а також у неформальній та інформальній освіті. Супроводжує процес проектування, організації освітнього середовища в закладі освіти та поза ним, здійснює оформлення

індивідуального освітнього запиту, формування індивідуальної освітньої траєкторії, розроблення, методичне забезпечення і реалізацію індивідуальної освітньої програми у формах інституційної (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальної (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві) та дуальної освіти [6]; забезпечує аналіз і рефлексію результатів реалізації індивідуальної освітньої програми. Може реалізуватися також як тьютор-консультант (індивідуальний, груповий), тьютор-модератор, тьютор-коуч, тьютор-фасилітатор та ін. Тому повинен мати повну вищу педагогічну освіту (магістр) або повну вищу освіту певного професійного спрямування із психолого-педагогічною підготовкою. Відповідна освіта має здобуватися в закладі вищої педагогічної освіти як основна або друга спеціальність чи додаткова спеціалізація, наприклад, у рамках магістерської освітньо-професійної програми 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи). Необхідні компетенції можуть бути розвинуті й у неформальній освіті, вдосконалені у практичній педагогічній діяльності.

Таким чином, проблеми світової мобільності, потреби соціуму і ринку праці у формуванні працівників-професіоналів з інноваційним мисленням, ініціативних, відповідальних, спрямованих на постійний особистісний і професійний саморозвиток і самовдосконалення, зумовлюють необхідність дієвих механізмів упровадження особистісно орієнтованих освітніх технологій, навчання із застосуванням індивідуальних освітніх програм, а отже, забезпечення професійного супроводу їх виконання. Все це вимагає спеціальної підготовки педагога-тьютора, здатного до забезпечення педагогічного супроводу особи у її професійному і особистісному самовизначенні й самозростанні, та відповідно – уведення посади «педагог-тьютор» до Класифікатора професій України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белякова Н.Ю. Исторический опыт тьюторства в британской высшей школе / Н.Ю. Белякова // Высшее образование сегодня. - 2006. - № 8. - С. 64-68.
2. Бойко А.М. Індивідуальні тьюторські завдання для самостійної роботи студентів II – V курсів (інтегрований курс теорії та історії педагогіки) / А.М. Бойко. – К.-Полтава, 2010. - 400 с.
3. Дем'яненко Н.М. Історичні витоки і сучасна модифікація тьюторства у вищій школі України / Н.М. Дем'яненко // Вища освіта України. - 2007. - № 2 (додаток 1). - Т. 1. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». - С. 30-33.
4. Дем'яненко Н.М. Тьюторство і тьюторська технологія: навчальна програма / Н.М. Дем'яненко // Навчально-методичний комплекс фахової підготовки магістрів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту (Педагогіка вищої школи) за контекстно-тьюторською технологією (спеціалізації «Андрагогіка», «Тьюторство») / за ред. Н.М. Дем'яненко; Нац. пед. університет ім. М.П.Драгоманова. - К., 2017. - Ч. II. - С. 160 - 179.
5. Дем'яненко Н.М. Тьюторство - технологія супроводу особистісно-професійного розвитку студентів / Н.М. Дем'яненко // Історико-педагогічні студії: наук. часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. - 2008. - Вип. 2. - С. 106-116.
6. Закон України «Про освіту». - К., 2017.
7. Зоткин А. Идея тьюторства и проблема субъектности в образовании / А. Зоткин // Тьюторство: концепции, технологии, опыт. - Томск, 2005. - С. 23-35.
8. Ковальова Т.М. Тьюторское сопровождение в образовании: Образовательная программа для повышения квалификации / Т.М. Ковалева. - Томск, 2008. - 18 с.

9. Кулагина М.Г. Рождение и воспитание детей в среде английской аристократии в XVII – XVIII веках / М.Г. Кулагина // Вестник всеобщей истории. - 1999. - Вып. 2. - С. 82-91.
10. Пилипчевская Н.В. Тьюторская деятельность: теория и практика / Н.В. Пилипчевская. - Красноярск, 2009. - 114 с.
11. Погрібна Н. Упровадження тьюторської діяльності в практику роботи закладу освіти / Н. Погрібна // Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка. – К., 2017. - Вип. 23-24 (69). - С. 48-55.
12. Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітніх навчальних закладів України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.07.2015 р. № 764 // Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка. – К., 2017. - Вип. 23-24 (69). - С. 26-27.

Дем'яненко Наталія Миколаївна. Тьюторство як професія та інструмент індивідуального супроводу в освіті.

Обґрунтовано значення професії «педагог-тьютор» у забезпеченні особистісно-соціального розвитку національної освіти. Тьюторський супровід трактовано як педагогічну діяльність з індивідуалізації освітнього процесу, яка передбачає постановку і реалізацію індивідуальних освітніх цілей, стимулювання і мотивацію самостійної освітньої діяльності. Тьюторство визначено основою становлення партнерських відносин учитель-учень, викладач-студент, а тьютора - як особу, що несе відповідальність не лише за рівень знань, а й за формування (виховання) особистості. З метою обґрунтування доцільності запровадження посади «тьютор» до Класифікатора професій України узагальнено досвід професійно-педагогічної підготовки тьютора випускової кафедри педагогіки і психології вищої школи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Ключові слова: тьютор, тьюторський супровід, тьюторіал, індивідуальна освітня траєкторія, індивідуальна освітня програма, партнерство в освіті.

Demyanenko Natalia. The position of “teacher-tutor”: the feasibility of implementing to the Profession Classifier in Ukraine.

Modern trends of human civilization development determine the individual educational way of person on the open education basis. A special place in supporting of personality development in the information society belongs to a tutor.

A tutor is a central figure while a tutorial is an officially recognized component of the British educational system. Today this profession is actualized in many European countries. Social and personal request for a tutorial support is increasing in Ukraine. A tutorial is developing as a basis for the formation of teacher-student partnership. On the other hand, pedagogically expedient, subject-subjective, moral and aesthetic relations are a condition for the tutorial technology implementation. They form a personally oriented activity of two equal partners - a tutor and tuteur. It should be emphasized on the individual-socializing nature of tutorial. A tutor is not only responsible for the level of knowledge, but also for the formation (upbringing) of the individual.

A tutorial accompaniment is a pedagogical education individualizing activity which is directed at the identification and development of educational motives and interests of the person, the search for educational resources for the creation of an individual educational program, the formation of person educational reflection. It involves the educational environment organizing, actual support for the formation and implementation of a tutor's individual educational program; its methodical support. A tutorial support is carried out in accordance with the peculiarities of the age of the tuteurs (from preschool age), provides the pedagogical provision of autonomous formulation and realization of the person's educational goals, stimulation and motivation of independent educational activity.

The Department of Pedagogy and Psychology of Higher Education has carried out a tutor professional and pedagogical training at the National Dragomanov Pedagogical University since 2015.

Key words: tutor, tutorial accompaniment, tutorial, individual educational trajectory, individual educational program, partnership in education.